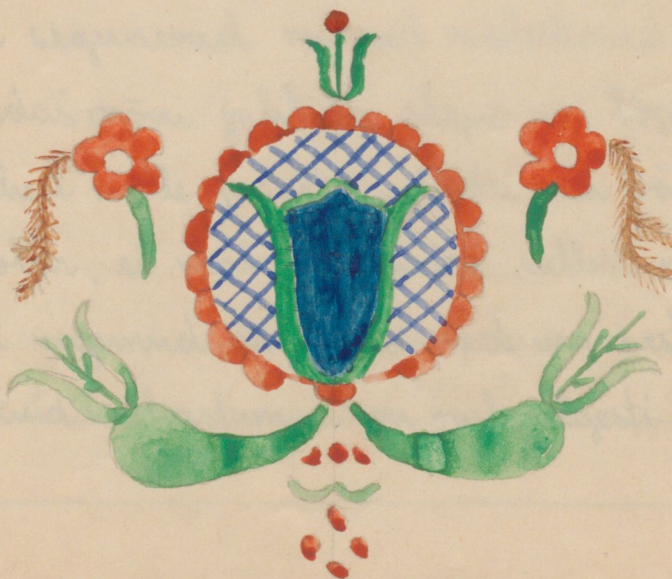

S. Stokkeby

PILK TAGASI.

(MINU ELUKA'IK)

PEDAGOGIKA
ARHIIVMUUSEUM
FOND K41788-2

Lapsepõlv — kõige ilusam aeg elus — see on mul selja taga. Paljud rõõmud ja mured lapsepõlves on juba minevikku kachunud; paljud mälestused on juba ühtu vajunud. Mõnda juhtumust mäletan veel uduselt, tundub nagu oleks see juhtunud aastakümnete eest. Kuid ka mõned huvitavad juhtumused on mul hästi mees. Kuid vahetki segunevad mitmed mälestused ja ei saa aru, kuidas mõni juhtum algas või lõppes. Kuidgi ema vahest mulle jutustab, mida ma väikesena teinud olen, ei mäleta ma ise sellest midagi. Ka ühtu vajunud on mälestused varasest koolipõlvest, kuid kooliastumine on mul selgesti mees. Kir-

jutan siin oma nduseid ja veel meelde jäänud
kooliajast.

Sündisin 28. juunil 1921. aastal, nüüdse Lem-
bitu, selleaegse Balesna, tänaval N-21 korter 2.
Vanemad on mõlemad Tallinnas sündinud. Mi-
nu isa oli rohuteadlane ja ema ^{oli} ~~soapa~~ naama-
tupidaja. Vanemad tulid siia tagasi Peterburgist,
kus isa sõjaväes teenis, kuhu ta ^{ma} ~~ilmasõja~~ ajal tee-
nistusse määrati.

Vendi ja õdesid mul pole.

Mis juhtus kuni nelja-aastani, sellest ei mälei-
ta ma midagi.

Uduselt mäletan, kuidas ma oma 4-aastaselt
sünnipäeval oma parema õlalu (clavicula) munda-
sin. Mängisime teiste lastega, „Aadamal oli seitse

poega". Keskebliza lasi ennast istukile, ja kuna mi-
na just nurga juurde jäin, ennast istukile kukku-
da lasksin ja olaluu murdsin.

Umbes 4. aastaseks õppisin trükitähti kirjutama.
Kui Tartus elasime, siis kirjutasin säält vanaemale
kirju. Kirjutasin ajalehtedest üksikuid sõnu ära;
pealkirja kirjutamine valmistas vanematele nalja,
olin ise veerimud: „Armas vanaema!“, kirjutatud
oli aga: „Leo Schwarz“.

5. aastaseks õppisin lugema ja kirjutähti kirju-
tama. Lugesin ajalehe kuulutusi; tuba asemel lugesin
tuba j.n.e.

Kord, kui jälle Tallinnas elasime, siis läksid mu
vanemad peole ja viisid mind tädi juurde. Tädi-
pojaga mängides hakkasin tal jalgadest kinni ja
kiskusin teda diivanilt maha, kusjuures ta ^(valy saades) mitma
hakkas. Alguses ei rääkinud ma sellest emale
midagi, kuid pärast, kui ma õhtuti hirmsa südame

Ja valu tõttu uimuda ei saanud, siis tunnistasin
emale üles ja palusin andestust. Pärast seda õh-
tul uimusin kohe palju rutemini. See oli esimene
kord, kui mu süda hirmsasti valutas.

Mäletan selgesti, kui käisin isaga sissekirju-
tamas eksamil. Mäletan ka härra Rähn'i, keda
sis esimest korda nägin. Härra Rähn oli ka isa
õpetaja olnud.

Kuuldes poiste kisa, hoidsin kõrvu kiini,
et seda mitte kuulda. Nüüd aga karjun ise ka
kaasa.

Kui tulin vanematega eksamil, siis kartsin
nature. Mind examineeris kadunud ja lugupeet-
tud härra Westholm. See oli minu esimene koh-
tamine hra. Westholmiga ja see jättis häa mul-
je minusse, mis kogu aeg püsib. Hra. Westholm

kirjutas meile tahvile ühe lause, mida meie pidi-
me mahakirjutama. (Eksam toimus nüüdse 4-as klas-
sis.) Siis küsis ta minult matemaatikat: „Kui ema
ostab 5 õuna ja nendest 3 pojale annab, palju jääb
siis järele?“ Siis saadeti mind üht pilti vaatama:
see kujutas suurt linna, kuhu läksid kolm rända-
jat; (Ühe) ühel rändajal oli seljakott seljas. Seda
pidin kõik jutustama. Lääde vastuste põhjal pää-
sesin sügisel kooli.

„Hna. Prähmist on mul järgi head mälestused.
Mul on alles veel koorapea, mille ta mulle ühe
käsitöö tunni ajal plastiliinist tegi.“

Kool tõi mulle palju rõõmu ja mureid juurde.
Alguses koolis käies oli mul kahju kaotatud ~~ka~~
~~hast~~ vabadusest, kuid pärast harjusin sellega.
Huviar oli kuulda õpetajate seletusi, kes ikka
midaagi uut ja huvitavaid seletada leiadsid. Hu-

vitavad olid koduloo tunnid, mida andis hra.
Rummo.

Kõhe esimesel koolipäeval tutvusin Tomson'i,
Seimanni ja Kästrikuuga, kuna nad istusid mu
lähemas ümbruses. Pärast paigutati meid ümber.
Minu koht oli just sooja ahju ääres ja seepärast
pidin istuma mõne punduja õpilase kohal, iga
tund isekohal.

Oma esimese märkuse sain ma teises klassis,
kuid päevaraamatusse. Mäletan veel selgesti kui
das see juhtus. Oli pilvine ilm ja reedene päev
(see ei tähenda minule kunagi hääd), istusin
siis Nurmistega (Henhaus) ühes pingis. Kuna oli
viimane tund, siis meil tujus reedese päeva koh-
ta võrdlemisi hääd. Äkki kordistas Nurmiste
mind põlvest, ja ega mina ei jätnud, ning
kordistasin vastu. Seepäele hakkasime mõlemad

naerma ^{sellegi} ja tagajärjeks oli: mõlemale esimene märkus kooliajal.

Eriti ilusad mälestused on minul ekskursioonist Rakverre. Olin siis viiendas klassis. Oli õhtu, kui jõudsin Rakverre. Meil oli jaamast tükk maad öökorterini ja see kõik raskete pakkidega väsitas meid väga. Kui olime pakid ära pannud, siis läksime öökorteri vastasolevast jäätiseputkast jäätist ostma. Meid tekkis sinna suur saba.

Öösel ei tulnud palju magamisest välja. Kiipea kui magama pidid jääma, ködistas sind keegi õlekõrrega, ja uni oli kadunud.

Hommikul läksime juba kell 4 välja. Siis tulid juba kolm jäätisemüüjat oma vanuritega müüma.

Kui tagasisõit toimus, olid kõik poisid unised ja heitsid magama. Mõned teised tahtsid meie käsi kerku siduda, aga nөөr ködistas meid ja ärkasime üles. Hoju jõudes heitsin kohe magama.

Kord jätkis meid üks õpetaja peale kella kaheks klassi, kuna oli viimane tund. Kui meid siis vahtaks laste, tehti suurt kisa ja kisendajad ise jooksid ära. Kui õpetaja siis klassijäänud poisse „kinni jätkis“ ja karjajaid nende seast otsima hakkas, siis tuli kadunud direktor ja vabastas meid.

Koolielu suuremaks mureks on loomulikult kirjutööd ja testid. Kui juba neist räägitakse, ajab see kanaanaha ihule. Kui kirjutöö on kirjutatud häa peale, siis on see üheks suuremaks rõõmuse koolielus. Kui aga „para“ (koke) saab, siis soovitan se nut töö, mida veel rohkem kardetakse.

Kui oled näitaks unustanud end mõneks tunniks ettevalmistada, siis istud kogu tund „tulistel süitel“ ja kardad et sind küsitakse. Klarilikult jultub ki nii.

Suureks rõõmuse koolielus on ka see, kui

oled ^{mingit} (midaegi) huvitavat seletust kuulnud, sellest
aru saanud ja pärast sellest teiste inimestega rää-
kida võid. Suurt rõõmu valmistab ka mõni prii
päev, mida vahest ootamatult antakse.

M minu pinginaaber on Hilar Ruubel, olen te-
maga suur sõber. Meie oleme juba kolmandast
klassist pinginaabrid olnud. Saame üheteisega pä-
ris hästi läbi. Vahest kisume ka, aga lepime kogu
ära. Saan ka hästi läbi Tomsoni ja Sepaga.
Tomson istub minu ees; käin temaga selt koos ja
lutamasjaka kooli läheme seltsis.

Meie klassi parim õpilane on Bant. Ta on se-
da vist esimesest klassist pääle.

Uduselt mäletan veel Otsa ja Pihelgaast. Nad
on juba ammu surnud. Huvitav on see, et Ots ja
Pihelgas olid teises klassis minu võimlusrühmas.
Otsaga läksime teises klassis alati seltsis kooli.

Esimestel kooliaastatel oli mul palju mänguseltsi-
si: minu tädi poeg Erik ja täditütred Käthe ja Evi.
Meiega elasid ühes majas Arno ja Uno Klassenid,
esimene käis ka meie koolis. Pärast sõitsid täditütred
Turessaarde ja tädi poeg Piritale. Kui kolisime teise
korterisse, siis oli minu mänguseltsiliseks E. Schmidt,
kes meie koolis käis. Haljures kolis temagi varsti ära.
Käisin nüüd sagedasti tädi poja juures Piritel.

Mind huvitab väga kirjandus. Loeen palju raama-
tuid. Eriti huvitavad mind seiklusromaanid
O. Lutsu teoseid olen 3 korda läbi lugenud. Ar-
mastan ka raamatuid koguda. Kui ma väikene
olin, siis hindasin eriti raamatu paksust, kuid
nüüd oskan rohkem süü kui paksust hinnata.
Lühetused mulle eriti ei meeldi, sest nad paista-
vad mulle igavateks ja ebameeldivateks.

Ka sport huvitab mind, kuid kahjuks pole ma suur spordimees. Spordivõistlustel käin sageli, eriti kui võistlusest meie klass või kool osa võtab.

Armastan ka marke koguda ja malet mängida. Õppeainetest huvitavad mind peamiselt loodusteadus ja ajalugu.

Minu tulevikulootus on kesk-kool ja gümnaasium lõpetada ja pärast kui võimalik ka ülikooli astuda. Mis teaduskonda, seda ma ei tea, arvatavasti samasse, kus isagi käis.

Minu suurimaks unistuseks on reisida. Tahaksin näha võõraid maid, tutvuda ~~ne~~ nende maade vaatumisväärsustega, rahvaga ja eluga. Tahaksin kõike seda, mida ma maateaduse tunnis, raadios ja vanematelt kuulnud ja näinud olen, oma silmaga näha. Tahan ka mõnda seiklust kauge-

tel maadel üle-elada.

Uniaji mul on mõnede õpilaste ja õpetajatega
olnud väikeseid vahejuhtumusi, olen siiski kõigist
hääs arvamuses. Mõned halvad ja meelehärma
tekitanud sekkeldused on mul ammugi ununenud,
ega tahagi neid harata meelde tuletama, kuid
hääd vahejuhtumused ei unine kunagi.

Siiski on koolielu toreدام kui lapsepõlv!

5-

